

การถ่ายทอดคอมพิวเตอร์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตย
ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ

นางสาวมณฑล ศิลาวิเศษฤทธิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-901-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Political Ideology Transfer of Monarchism in "Royal Tales"
Television Series

Miss Manthalee Silavisesrith

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication
Graduate School
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-901-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตย
ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ

โดย นางสาวมณฑล ศีลาวิเศษฤทธิ์

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับ
นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *Niml. B.* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *N. S.* ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาโต)

..... *A. K.* อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์)

..... *Dr. N. P.* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์)

มณฑล ศิลาวีเศษฤทธิ : การถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยใน
ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ (POLITICAL IDEOLOGY TRANSFER OF MONARCHISM
IN "ROYAL TALES" TELEVISION SERIES) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุบลรัตน์
ศิริวุฒิกดิ์, 202 หน้า. ISBN 974-584-901-4

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ที่สร้างจากนิทาน
ดั้งเดิมและนิทานแต่งใหม่ ได้ถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยโดยะไรบ้าง และใช้
เทคนิคการถ่ายทอดทางโทรทัศน์อย่างไร โดยวิเคราะห์จากละครเจ็ดเรื่อง ที่พระเอกนางเอกเป็นชนชั้น
กษัตริย์ และออกอากาศตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2535 ถึงเดือนกรกฎาคม 2536 ซึ่งได้แก่ ละครที่สร้างจาก
นิทานดั้งเดิมสี่เรื่องคือ มังปอ่า จันทโครพ โสนน้อยเรือนงาม และสังข์ศิลป์ชัย และละครที่สร้างจาก
นิทานแต่งใหม่สามเรื่องคือ ลูกสาวพระอาทิตย์ เจ้าชายค่อม และอภินิหารทัพบทิมคำ

ผลการวิจัยพบว่า ละครที่สร้างจากนิทานดั้งเดิม เป็นการถ่ายทอดอุดมการณ์เทวราชา หรือ
การที่กษัตริย์คือเทพเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์เป็นอุดมการณ์หลัก โดยใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ เช่น เทคนิคพิเศษ
และคอมพิวเตอร์กราฟฟิก พระเอกนางเอกจะมีเครื่องแต่งกายที่อลังการ มีอาวุธและของวิเศษที่ติดตัว
มาแต่เกิด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจถาวรที่ได้จากเทพเจ้า หรือ การสืบสันตติวงศ์

ส่วนละครที่สร้างจากนิทานแต่งใหม่ เน้นการถ่ายทอดอุดมการณ์ธรรมราชา หรือการที่กษัตริย์
คือมนุษย์ที่เป็นคนดีเลิศประจักษ์พระโพธิสัตว์เป็นอุดมการณ์หลัก โดยผ่านเทคนิคทางโทรทัศน์ที่สำคัญคือภาพ
และคำพูด พระเอกนางเอกจะมีเครื่องแต่งกายเรียบง่ายคล้ายสามัญชนในยุคปัจจุบันมากขึ้น มีอาวุธและ
ของวิเศษที่ได้จากการทำความดี เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่ได้มาด้วยความสามารถและความดี ซึ่งไม่ใช่
อำนาจที่ถาวร แต่จะอยู่กับคนดีและใช้อำนาจในทางที่ถูกต้องยั่งยืน อันแสดงถึงการปรับอุดมการณ์เทวราชา
ให้อ่อนลง มาสู่อุดมการณ์ธรรมราชามากขึ้น

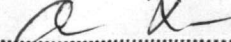
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....วารสารมวลชน.....

สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน.....

ปีการศึกษา.. 2537.....

ลายมือชื่อนิสิต.....มณฑล ศิลาวีเศษฤทธิ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C550190 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: POLITICAL IDEOLOGY/MONARCHISM/"ROYAL TALES" TELEVISION SERIES

MANTHALEE SILAVISESRITH : POLITICAL IDEOLOGY TRANSFER OF
MONARCHISM IN "ROYAL TALES" TELEVISION SERIES. THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF.UBONRAT SIRIYUVASAK, Ph.D. 202 PP. ISBN 974-584-901-4

The objectives of this research are twofold; to study the political ideology of "royal tales" in present day television series and to study how these ideologies are being transferred. Seven series of "royal tales", broadcast during September 1992- July 1993, were selected. There were four traditional tales-Mongpa, Chantokorop, Sanonoi Ruan Ngam and Sang Silpchai, and three modern tales (written expressly for television)- Luksao Phra Athit, Chaochai Khom and Apiniharn Taptim Dam.

The study shows that traditional "royal tales" portrayed the monarch as a deity in Brahmin cosmology. By using modern television production techniques such as special effects, computer graphics, the producers were able to glorify the grandeur of the monarch. Together with the endowment of magical power and possession of kingly weapon through royal succession he could rightly gain political legitimation.

As opposed to traditional "royal tales" modern tales portrayed the monarch as a meritorious king or Dhammaraja. This is an analogy to the Lord Buddha in Buddhism. Visual images and the dialogue of benevolence king and queen were emphasised to demonstrate their virtues of meritoriousness. The weapon and the magical power of the main characters were obtained by their courage and by doing good deeds. Their political legitimation could only be maintained through merit-making and not royal succession. This shows that there is a gradual shift from deified monarchism to Dhammaraja presented in the "royal tales".

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติศ สันชาติ ตีลาวิเศษภักดิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา A K -

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำต่าง ๆ ด้วยความอดทน และ
เอาใจใส่ซึ่งตลอดมา รศ.ดร.นันทวัน สุชาโต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
และ รศ.ถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำ
อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ต่าง ๆ ที่มีค่า
ยิ่งสำหรับผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยทุกท่าน ซึ่ง
ได้แก่ คุณร่มภา ภิรมย์ภักดี คุณวรการ เจริญดี คุณเล็ก กอผจญ คุณเปรมกมล
โชติกเสถียร คุณประทุม สินธุอุตสาห์ บริษัท ไตรลักษณ์ โปรโมชัน จำกัด และ
บริษัท ดาราวิดีโอ จำกัด รวมทั้งผู้แต่งหนังสือทุกเล่ม ที่ผู้วิจัยใช้ประกอบในงาน
วิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น
ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ห่วงใย และ
ให้กำลังใจ รวมทั้งคณาจารย์คณะอักษรศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ อันเป็นพื้นฐาน
ให้ผู้วิจัยเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกคน ที่ให้กำลังใจผู้วิจัยตลอด
มา สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และขอบคุณน้องชาย ที่ได้สละ
แรงกาย แรงใจ และเวลา จนทำให้ผู้วิจัยสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ และ
สำเร็จการศึกษาตามที่ได้ตั้งใจไว้

มณฑล ธิลาวิเศษฤทธิ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ

บทที่

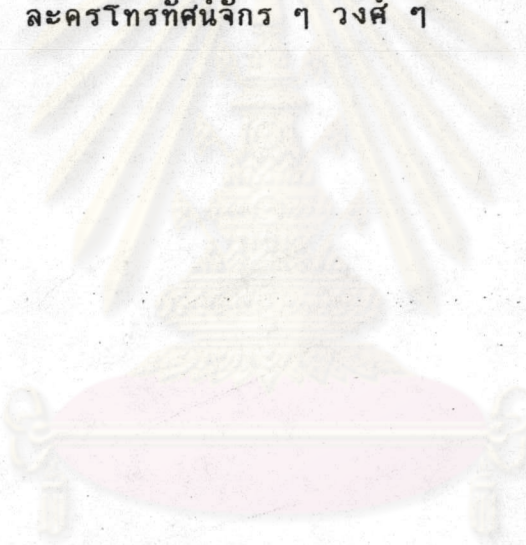
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	9
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
ข้อสันนิษฐาน.....	11
นิยามศัพท์.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2. ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตย.....	14
แนวคิดทางสัญวิทยาวิทยา.....	24
แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์บทละครกับการประยุกต์ใช้ในการ.....	27
วิเคราะห์เนื้อหาของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ	
แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตและถ่ายทอดความหมายโดยใช่.....	29
ภาษาโทรทัศน์ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34

3.	ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
	แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
	การนำเสนอข้อมูล.....	43
4.	กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ของบริษัท.....	44
	दारาวีดีโอ จำกัด และบริษัท ไตรลักษณ์ โปรโมชั่น จำกัด	
	ประวัติความเป็นมา.....	44
	เวลาการออกอากาศ.....	47
	สถานีและแนวเรื่องที่ผลิต.....	48
	ทุนในการผลิต.....	49
	กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ.....	49
5.	การวิเคราะห์เนื้อหาละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ.....	64
	การจำแนกประเภทของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ.....	65
	โครงเรื่องหลัก โครงเรื่องย่อย.....	65
	แก่นเรื่อง.....	69
	ประเภทของตัวละครในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ.....	70
	จุดจบของตัวละคร.....	79
	แบบแผนร่วมของโครงสร้างเนื้อหาในละครโทรทัศน์.....	80
	จักร ๆ วงศ์ ๆ	
6.	การถ่ายทอดอุดมการณ์เทวราชาในละครโทรทัศน์.....	93
	จักร ๆ วงศ์ ๆ	
	รูปลักษณะภายนอกและเครื่องแต่งกาย.....	93
	การใช้คำราชาศัพท์.....	98
	อาวุธและของวิเศษประจำตัว.....	100
	การมีชีวิตเป็นอมตะ.....	106
	การมีความสามารถในการสู้รบ.....	110

7.	การถ่ายทอดอุดมการณ์ธรรมราชาในละครโทรทัศน์.....	118
	จักร ๆ วงศ์ ๆ	
	คนดีโดยแบบแผนของละคร.....	119
	คนดีเลิศในลักษณะธรรมราชา.....	121
	ความอดทนมุ่งมั่น.....	122
	การให้อภัยไม่โกรธแค้นอาฆาตพยาบาท.....	125
	ความมีเมตตากรุณา.....	128
	คนดีที่มาจากการได้ครองอำนาจทางการเมือง.....	134
8.	การปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ดั้งเดิมให้สอดคล้องกับบริบท.....	138
	สังคมสมัยใหม่ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ	
	การถ่ายทอดอุดมการณ์เทวราชาเป็นอุดมการณ์หลัก.....	139
	ในละครเรื่องสังข์ศิลป์ชัย	
	การถ่ายทอดอุดมการณ์ธรรมราชาเป็นอุดมการณ์หลัก.....	142
	ในละครเรื่องเจ้าชายค่อม	
	การปรับเปลี่ยนของอุดมการณ์เทวราชาในละคร.....	144
	เรื่องลูกสาวพระอาทิตย์	
	การรักษาและปรับเปลี่ยนของอุดมการณ์ทางการเมือง.....	147
	ของระบอบราชาธิปไตย	
9.	บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	156
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	161
	เอกสารอ้างอิง.....	162
	ภาคผนวก.....	171
	ประวัติผู้เขียน.....	202

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	โครงเรื่องหลักและโครงเรื่องย่อย.....	66
	ของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ	
ตารางที่ 2-8	การจำแนกตัวละครฝ่ายดี และฝ่ายร้าย ตาม.....	71-77
	โครงเรื่องของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ โดย	
	จำแนกและเรียงลำดับตามชั้นในสังคมไทยโบราณ	
ตารางที่ 10	แบบแผนร่วมจากการวิเคราะห์เนื้อหา.....	82-90
	ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 4.1	ฉากห้องโถงภายในพระตำหนักตกแต่งไว้.....57
	คร่าว ๆ ที่โรงถ่ายลาดหลุมแก้ว
ภาพ 4.2	ฝ่ายเสื้อผ้าของบริษัท ดาราวิดีโอ จำกัด.....58
	กำลังแต่งตัวให้นักแสดงหญิง
ภาพ 4.3-4.4	การซ้อมก่อนถ่ายทำจริง จากพระตำหนัก.....59
	ที่โรงถ่ายลาดหลุมแก้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย